

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 08, 2016

Nummer 8, 2016

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2016:583](#) 08-04-2016

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2016:2718](#) 05-04-2016

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2016:879](#) 23-02-2016

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2016:884](#) 09-02-2016

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2015:3919](#) 29-12-2015

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2015:3922](#) 15-12-2015

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:9053](#) 01-12-2015

Rechtbank

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2016:2510](#) 24-03-2016

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2016:3218](#) 23-03-2016

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2016:669](#) 02-03-2016

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2016:1359](#) 02-02-2016

Centrale Raad van Beroep

[Centrale Raad van Beroep, ECLI:NL:CRVB:2016:1160](#) 29-03-2016

RECHTSPRAAK

Nietig codicil over caravan. Caravan is geen inboedelzaak. Gesloten stelsel van uiterste wilsbeschikkingen.

Moeder laat twee kinderen als erfgenamen achter. De kinderen vorderen in kort geding van de (ongehuwde) partner van moeder afgifte van haar caravan. De partner beroept zich op een onderhandse 'Overeenkomst met betrekking tot de caravan', ondertekend door moeder, de partner en de kinderen, waarin moeder aan de partner het gebruik van haar caravan afstaat na haar overlijden.

Partijen zijn het erover eens dat het stuk als uiterste wilsbeschikking gezien moet worden. Volgens de kortgedingrechter is het aannemelijk dat deze in een bodemprocedure nietig wordt verklaard. De caravan is geen inboedel in de zin van artikel 3:5 BW, zodat moeder hierover niet geldig kon beschikken in een codicil (art. 4:97 BW). Gelet op het gesloten stelsel van uiterste wilsbeschikkingen (art. 4:42 lid 1 BW), is het volgens de kortgedingrechter niet mogelijk om het stuk als een andere rechtshandeling uit te leggen, zoals een overeenkomst van bruikleen onder voorwaarde van overlijden. De rechter veroordeelt de partner om de caravan aan de erfgenamen af te geven.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 24-03-2016

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2016:2510

Zaaknummer: 4823409 KG EXPL 16-20

Rechters: A.E. Markus

Wetsartikelen: 3:5 BW, 4:42 BW en 4:97 BW

RECHTSPRAAK

Procesrecht. Vaststellingsovereenkomst niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding valt niet onder beheer van de executeur.

De kinderen van erflater sluiten met erflaters tweede echtgenote (stiefmoeder) een vaststellingsovereenkomst over een niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding (art. 1:141 BW). Hierover raken ze met elkaar in een gerechtelijke procedure verwickeld. Een vraag is of stiefmoeder niet alleen de kinderen als enige erfgenamen maar ook de executeur had moeten dagvaarden.

De rechtbank beantwoordt deze vraag ontkennend. De vaststellingsovereenkomst heeft geen betrekking op het beheer van de nalatenschap zoals bedoeld in artikel 4:145 BW. Het geding gaat over de vermogensrechtelijke afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden. Voor het beheer van de executeur kan aangesloten worden bij artikel 3:170 BW. De afwikkeling van huwelijkse voorwaarden valt volgens de rechtbank niet onder handelingen die nodig zijn voor de normale exploitatie van de nalatenschap. Dat blijkt ook al uit het feit dat de overeenkomst niet door de executeur is ondertekend. De rechtbank verwerpt ook de stelling van stiefmoeder dat de erfgenamen niet beschikkingsbevoegd waren om de overeenkomst aan te gaan en deze niet rechtsgeldig is zonder handtekening van de executeur.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 23-03-2016

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2016:3218

Zaaknummer: C/09/489127 / HA ZA 15-616

Rechters: A.M. Brakel

Wetsartikelen: 1:141 BW, 3:170 BW en 4:145 BW

RECHTSPRAAK

Inspecteur heeft erfgenamen terecht informatiebeschikking (art. 52a AWR) gegeven.

De inspecteur heeft de erfgenamen van erflater een informatiebeschikking gegeven (art. 52a AWR), omdat zij niet zouden hebben voldaan aan hun informatieverplichting (art. 47 AWR) ten aanzien van een mogelijke bankrekening van erflater in Luxemburg voor het belastingjaar 2010.

Volgens de rechtbank heeft de inspecteur de beschikking terecht gegeven. Volgens de rechtbank kan, gelet op de feiten, de rekening als erflaters rekening worden aangemerkt.

De omstandigheid dat het hof voor een eerder belastingjaar onherroepelijk anders heeft geoordeeld, staat er niet aan in de weg dat voor 2010 een (hernieuwde) beoordeling van de feiten plaatsvindt, aldus de rechtbank.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 02-02-2016

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2016:1359

Zaaknummer: AWB - 15 _ 1787

Rechters: T.A. de Hek, M.A. Dirks en J.P.F. Slijpen

Wetsartikelen: 4:182 BW, 47 AWR en 52a AWR

RECHTSPRAAK

Uitleg testament. Legaat tegen inbreng van de waarde en overname hypotheekschuld.

Bij de verdeling van vaders nalatenschap in 2001, wordt registergoed A – hypotheekvrij – toegedeeld aan dochter A. Op dezelfde dag maakt moeder een testament, waarin zij registergoed B legateert aan dochter B, tegen inbreng van de waarde en onder de verplichting daarop rustende hypotheekschulden voor eigen rekening te voldoen. Moeder en dochter B sluiten op dezelfde dag ook een overeenkomst, waarin dochter B ten aanzien van woning B een voorwaardelijk recht van koop krijgt.

Na moeders overlijden stelt dochter A dat dochter B de (volledige) waarde van woning B in de nalatenschap moet inbrengen en daarnaast de hypotheekschuld op deze woning voor haar rekening komt.

Het hof legt het legaat – in het bijzonder de verplichting tot schuldovername – uit (art. 4:46 lid 1 BW) en concludeert dat de hypotheekschuld in mindering komt op de waarde die dochter A aan de nalatenschap moet vergoeden. Het hof hecht hierbij aan de verdelingsakte en de overeenkomst tussen moeder en dochter A die op dezelfde dag als het testament zijn opgesteld en aan een voorafgaande brief van de notaris aan dochter A, waarin de notaris de toekomstige afwikkeling van moeders nalatenschap schetst en waaruit blijkt dat moeder de dochters gelijk wilde behandelen. Ook ligt niet in de rede dat moeder dochter B een legaat met een negatieve waarde heeft willen toekennen.

Deze uitleg geeft het legaat een duidelijke zin, zodat buitentestamentaire daden en verklaringen van moeder niet relevant zijn (art. 4:46 lid 2 BW).

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 05-04-2016

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2016:2718

Zaaknummer: 200.170.462/01

Rechters: J.H. Kuiper, J.D.S.L. Bosch en O.E. Mulder

Wetsartikelen: 4:46 BW

RECHTSPRAAK

Jaarlijkse rente over schuldigerkenning is inkomen dat in mindering komt op bijstand.

A ontvangt bijstand ingevolge de Wet werk en bijstand (WWB). A ontvangt jaarlijks zes procent rente over een schuldigerkenning uit vrijgevigheid van zijn moeder. In geschil is of deze rente terecht als inkomen in mindering is gebracht op de bijstand van A (art. 31 lid 1 WWB, art. 32 lid 1 WWB).

De raad meent van wel. Er is geen sprake van giften (art. 31 lid 2 aanhef en onder m WWB). Moeder is op grond van de schuldigerkenning verplicht om de rente te betalen, dit is ter besparing van erfbelasting bij moeders overlijden (art. 10 SW 1956). De rente vormt inkomsten uit vermogen bij A (art. 32 lid 1 aanhef en onder a WWB).

Instantie: Centrale Raad van Beroep

Datum uitspraak: 29-03-2016

ECLI: ECLI:NL:CRVB:2016:1160

Zaaknummer: 14/3801 WWB

Rechters: O.L.H.W.I. Korte, M. ter Brugge en J.L. Boxum

Wetsartikelen: 31 WWB, 32 WWB en 10 SW 1956

RECHTSPRAAK

Partnerverzekering op risicobasis. Overlijden verzekerd lijf na echtscheiding. Ex-echtgenoot ontvangt uitkering als begunstigde.

Vader en moeder zijn in 2013 van echt gescheiden. Moeder overlijdt in 2015. Twee kinderen zijn haar enige erfgenamen.

Tijdens huwelijk hebben de ouders een partnerverzekering afgesloten. Het betreft een risicopolis. Vader is eerste begunstigde op de polis. De kinderen claimen de uitkering.

Het echtscheidingsconvenant bevat geen afspraken over de polis. Volgens de rechtbank had de polis bij echtscheiding geen waarde, omdat het verzekerde risico – het overlijden – pas na echtscheiding plaatsvond. Vader is de premies na echtscheiding blijven doorbetalen. De uitkering komt volledig aan hem toe als eerste begunstigde.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 02-03-2016

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2016:669

Zaaknummer: C/08/175293 / HA ZA 15-427

Rechters: L.M. Rijkssen

Wetsartikelen: 4:182 BW

RECHTSPRAAK

Verpande polis van levensverzekering en hypotheekschuld. Tweede begunstigde heeft alleen recht op eventueel surplus.

Erflaatster was eigenaar van een woning, waarop twee hypothecaire schulden rusten. De bank (pandhouder op de polis) int als eerste begunstigde een levensverzekering die door erflaatsters overlijden tot uitkering komt. Hiermee worden erflaatsters hypothecaire schulden afgelost.

X, de voormalige partner van erflaatster, stelt dat hij als tweede begunstigde een regresvordering heeft op de nalatenschap, omdat volgens hem is afgelost met gelden die eigenlijk aan X toekwamen.

Het hof wijst deze vordering af. Alleen als de uitkering hoger zou zijn dan de hypotheekschulden bij overlijden, zou het surplus aan X als tweede begunstigde zijn toegekomen.

Erflaatsters erfgenamen stellen op hun beurt een regresvordering te hebben op X, omdat X – naast erflaatster – hoofdelijk aansprakelijk was voor de tweede hypotheekschuld. Het hof wijst ook deze vordering af. De schuld is aangegaan ter verbouwing van erflaatsters woning. In de interne verhouding was erflaatster geheel draagplichtig en zijn haar erfgenamen dat nu (art. 6:10 BW). De hoofdelijkheid van X betrof alleen de verhouding tot de bank.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 23-02-2016

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2016:879

Zaaknummer: 200.154.759/01

Rechters: A.N. Labohm, A.H.N. Stollenwerck en C.M. Warnaar

Wetsartikelen: 6:10 BW

RECHTSPRAAK

Opzeggen verhuur is beschikkingshandeling. Erfgenamen slechts tezamen bevoegd.

Erflaatster laat drie erfgenamen achter. Na haar overlijden procederen twee van de drie erfgenamen over een huurovereenkomst die erflaatster als verhuurder had gesloten met derden. Het hof kan niet verklaren voor recht dat de huurovereenkomst rechtsgeldig is opgezegd.

Het opzeggen van een huurovereenkomst is een beschikkingshandeling. Voor een dergelijke handeling is de medewerking nodig van alle erfgenamen. De opzegging zal gemeenschappelijk moeten geschieden. Uit de processtukken volgt dat slechts twee van de drie erfgenamen tegen de huurders procederen. Het is noch gesteld noch gebleken dat het hier gaat om een handeling die geen uitstel kan lijden en dus op de voet van artikel 3:170 lid 1 BW door een of meer deelgenoten zelfstandig kan worden verricht.

Ook de door erflaatster gesloten overeenkomst van bruikleen voor onbepaalde tijd, zetten haar erfgenamen als rechtsopvolgers onder algemene titel voort (art. 7A:178o BW, art. 6:249 BW).

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 09-02-2016

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2016:884

Zaaknummer: 200.108.999/01

Rechters: Stollenwerck, Labohm en Troost

Wetsartikelen: 3:170 BW, 6:249 BW en 7A:178o BW

RECHTSPRAAK

Erfgenaam frustreert afwikkeling nalatenschap. Hof legt erfgenaam dwangsom op.

Erflaters zoon heeft een (aanvullend) beroep gedaan op zijn legitieme portie in vaders nalatenschap. Het hof heeft in een tussenarrest een notaris als deskundige benoemd en deze opgedragen om het legitiemair tekort te berekenen en een verdelingsvoorstel te doen. De notaris hoefde pas met dit onderzoek te beginnen als zoon en dochter, beide erfgenamen van beide ouders, elk 5.000 euro zouden deponeren. De dochter heeft dit voorschot niet voldaan en daarmee het onderzoek onmogelijk gemaakt. Zij heeft ook niet op andere wijze meegewerkt om de nalatenschap en giften in kaart te brengen. Voorts heeft dochter geen nieuwe advocaat in de arm genomen na het vertrek van een eerdere advocaat.

Mede gezien haar proceshouding, legt het hof de dochter een dwangsom op van 500 euro per dag, zo lang zij in gebreke blijft mee te werken aan verdeling van de nalatenschappen van beide ouders, met een maximum van 500.000 euro.

Overigens concludeert het hof dat de dochter de nalatenschap zuiver heeft aanvaard doordat zij als erfgenaam aangifte voor het recht van successie heeft gedaan en dagelijkse zaken met betrekking tot de nalatenschap heeft verricht.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 29-12-2015

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2015:3919

Zaaknummer: 200.082.000/01

Rechters: Stollenwerck, Labohm en Kamminga

Wetsartikelen: 3:182 BW en 4:65 BW

RECHTSPRAAK

Verticale ouderlijke boedelverdeling, waardedaling en cautio.

Vader is in 2007 overleden. In 2002 heeft hij zijn vijf kinderen voor gelijke delen tot enige erfgenamen benoemd en een verticale ouderlijke boedelverdeling gemaakt (art. 4:1167 oud BW). De nalatenschap is hierdoor toegedeeld aan vier van de vijf kinderen. Het vijfde kind (X) heeft een onderbedelingsvordering gekregen op de andere kinderen (Z c.s). Ten aanzien van onroerend goed heeft vader een meerwaardeclausule opgenomen. Bij realisatie van een meerwaarde binnen twee jaar na vaders overlijden, moet de onderbedelingsvordering van X navenant naar boven worden bijgesteld. De situatie van waardedaling regelt het testament niet. De nalatenschap bestaat met name uit onroerend goed en aandelen in beursfondsen.

Z c.s. stellen dat de waardevermindering van de nalatenschap mede voor rekening van X komt. Het hof wijst deze stelling af.

Volgens het hof is het testament, gelet op de verhoudingen die vader wilde regelen en de omstandigheden waaronder de uiterste wil is gemaakt, duidelijk en bestaat geen ruimte voor uitleg (art. 4:46 BW). Vader heeft de vijf kinderen gelijk willen behandelen, met dien verstande dat X zich niet kon mengen in de verdeling. De vijf kinderen hebben op het tijdstip van overlijden in waarde een gelijk aandeel gekregen. Dat de goederen van Z c.s. daarna in waarde zijn gedaald, doet daar niet aan af. De problematiek van waardestijging en -daling heeft erflater met de notaris besproken. De meerwaardeclausule past bij erflaters wens om de kinderen gelijk te behandelen. Het feit dat Z. c.s het onroerend goed niet hebben verkocht en intussen sprake is van waardedaling, is voor hun risico.

Van aanvulling van het testament (art. 4:47 BW) wil het hof niets weten. Nu vader niets heeft bepaald of verklaard over waardedaling, wil het hof hierover niet speculeren. Dat zou in strijd zijn met de rechtszekerheid. Dat de financiële en economische wereld en daarmee de waarde van onroerend goed en effecten snel kan veranderen, is sinds de crisis van de jaren dertig van de vorige eeuw een bekend fenomeen. Dat de goederen van Z c.s. in waarde zijn gedaald, doet niet af aan het feit dat het testament duidelijk is.

X stelt dat Z c.s de ouderlijke boedelverdeling hebben betwist en hun erfgenaamschap

daarmee is vervallen op grond van een strafbepaling (cautio) in het testament. Volgens het hof treedt de cautio niet in werking. Z c.s hebben niet de ouderlijke boedelverdeling betwist, maar gesteld dat de bedoeling van erflater een andere was dan uit het testament blijkt.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 15-12-2015

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2015:3922

Zaaknummer: 200.153.457/01

Rechters: Stollenwerck, Labohm en Sutorius-van Hees

Wetsartikelen: 4:1167 oud BW, 4:46 BW en 4:47 BW

RECHTSPRAAK

Achterstallige pachtpenningen van een erfgenaam en verdeling nalatenschap. Procesbevoegdheid.

Vijf kinderen zijn de erfgenamen van moeder. Een van hen (X) heeft een schuld aan haar nalatenschap wegens achterstallige pachtpenningen.

Zo lang geen verdeling van de nalatenschap heeft plaatsgehad, komen de verpachtersrechten toe aan de gezamenlijke erfgenamen (HR 4 november 1994, ECLI:NL:HR:1994:ZC1516, *NJ* 1996, 485). Dit betekent dat X de pachtsom aan de boedel is verschuldigd en niet aan ieder van de deelgenoten voor diens aandeel.

De erfgenamen hebben gezamenlijk het beheer (art. 3:170 BW) en zijn daarom niet vrij om ieder voor het eigen deel in de vordering op te komen. Artikel 3:171 BW biedt een deelgenoot wel de mogelijkheid om op eigen naam een rechtsvordering in te stellen ten behoeve van de gemeenschap, maar deze mogelijkheid geldt niet voor vorderingen tegen een van de deelgenoten zelf (HR 8 september 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA7043). Die vorderingen komen bij de verdeling aan de orde (art. 3:184 BW, art. 3:185 BW).

De verklaring voor recht ten aanzien van de hoogte van de pachtprijs is voorbehouden aan de pachtrechter. De burgerlijke rechter kan daarmee vervolgens rekening houden in de verdelingsprocedure.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 01-12-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:9053

Zaaknummer: 200.144.328

Rechters: W.L. Valk, mr. drs. F.J.P. Lock en Th.C.M. Willemse

Wetsartikelen: 3:170 BW, 3:171 BW, 3:184 BW en 3:185 BW

RECHTSPRAAK

Overdracht onder voorbehoud van huur. Artikel 10 SW 1956 vereist ten minste 6% van vrije waarde. Hoge Raad bevestigt oordeel hof.

Moeder heeft in 2010 haar woning onder voorbehoud van een huurrecht overgedragen aan haar zoon en zijn echtgenote. De overeengekomen huur is marktconform en meer dan 6% van de waarde in verhuurde staat. In 2011 overlijdt moeder. De woning wordt als fictief legaat met erfbelasting belast bij de zoon en zijn echtgenote, omdat moeder het genot heeft gehad door minder dan 6% van de WOZ-waarde (waarde in onbezwaarde staat, art. 17 lid 2 Wet WOZ) huur te betalen (art. 10 lid 3 SW 1956). De rechtbank (ECLI:NL:RBDHA:2014:808) en het hof (ECLI:NL:GHDHA:2014:4101) achtten dit terecht, de Hoge Raad nu ook in navolging van de A-G (ECLI:NL:PHR:2015:2271).

In een geval als het onderhavige wordt, aldus de Hoge Raad, erflater geacht een genot van een vruchtgebruik te hebben gehad wanneer de door hem betaalde huurprijs van een woning niet ten minste gelijk is aan 6 percent van de WOZ-waarde, die is gebaseerd op de waarde onbewoond (art. 10 lid 3 SW 1956 juncto art. 21 lid 13 SW 1956, tekst 2011).

De vraag of partijen strikt zakelijk hebben gehandeld, behoeft hierbij geen behandeling. Artikel 10 lid 3 SW 1956 is ingevoerd om een eenvoudige en toegankelijke regeling tot stand te brengen die ook geldt als zij ertoe leidt dat in individuele gevallen een te hoog of een te laag rendement in aanmerking wordt genomen. De wetgever heeft daarbij scherp willen begrenzen op welke gevallen de bepaling van toepassing is.

De zoon kan ook geen vertrouwen ontlenen aan de fiscale besluiten van 6 januari 2011 (nr. DGB 2010/6643M) en 4 april 2012 (nr. BLKB2012/103M), omdat die besluiten zien op huursituaties die op 1 januari 2010 bestonden.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-04-2016

ECLI: ECLI:NL:HR:2016:583

Zaaknummer: 15/00281

Rechters: R.J. Koopman, C. Schaap, M.A. Fierstra, Th. Groeneveld en J. Wortel

Wetsartikelen: 10 SW 1956, 21 SW 1956 en 17 Wet WOZ